

Київський університет імені Бориса Грінченка

ISSN 2311-2409 (Print)

ISSN 2412-2009 (Online)

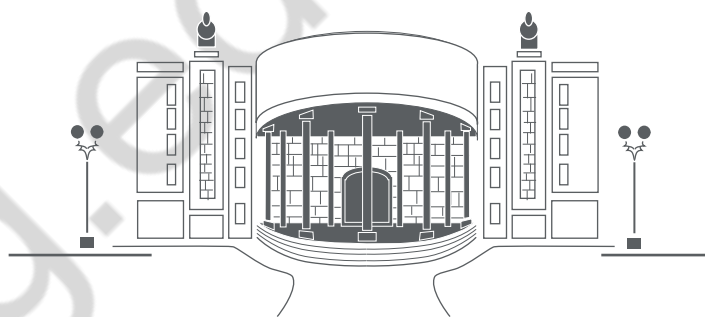
DOI: 10.28925/2311-2409.2023.40

Педагогічна ОСВІТА: *теорія і практика*

Pedagogical Education:
Theory and Practice

Психологія
Педагогіка

Psychology
Pedagogy

Збірник
наукових праць

№ 40 (2) • 2023

Рік заснування — 2001
Виходить двічі на рік

The year of foundation — 2001
Frequency: semi-annual

Київ • 2023

ЗАСНОВНИК

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Педагогічна освіта: теорія і практика Психологія. Педагогіка

Науковий журнал

№ 40 (2) 2023

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
КВ № 19961-9761 ПР,
видане Державною реєстраційною службою України
28.05.2016 р. (перереєстрація)

Липень — грудень

Головна редакторка:

Паламар Світлана Павлівна,
кандидатка педагогічних наук,
старша наукова співробітниця (Україна).

Заступниця головної редакторки:

Хоружа Людмила Леонідівна,
докторка педагогічних наук, професорка (Україна).

Відповідальна секретарка:

Козир Маргарита Валентинівна,
кандидатка педагогічних наук (Україна).

Технічна секретарка:

Билан Ольга Миколаївна (Україна).

Редакційна колегія:

Ляпунова Валентина Анатоліївна,
докторка педагогічних наук (Україна);
Зданевич Лариса Володимирівна,
докторка педагогічних наук (Україна);
Нежива Людмила Львівна,
докторка педагогічних наук (Україна);
Котенко Ольга Володимирівна,
кандидатка педагогічних наук (Україна);
Кизенко Василь Іванович,
кандидат педагогічних наук (Україна)
Варченко-Троценко Лілія Олександрівна,
кандидатка педагогічних наук (Україна);
Вембер Вікторія Павлівна,
кандидатка педагогічних наук (Україна);
Савенкова Ірина Іванівна,
докторка психологічних наук (Україна);
Скрипник Тетяна Вікторівна,
докторка психологічних наук (Україна);
Сергеєнкова Оксана Павлівна,
докторка психологічних наук (Україна);
Лозова Ольга Миколаївна,
докторка психологічних наук (Україна).

Іноземні члени редакційної колегії:

Смирнова-Трибульська Євгенія
(*Sturynova-Trybulska Eugenia*),
докторка габілітована (Республіка Польща);
Малах Йозеф (*Malach Josef*),
доктор педагогічних наук (Чеська Республіка);
Пападопулос Ісаак М. (*Papadopoulos Isaak M.*),
доктор філософії, доцент кафедри педагогіки
та емерджентної грамотності,
Міжнародний грецький університет, Греція.

Наукове фахове видання «Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка» включено до переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»), у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора наук і доктора філософії (PhD) зі спеціальностей: 011 — «Освітні, педагогічні науки»; 012 — «Дошкільна освіта»; 013 — «Початкова освіта»; 015 — «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020 р. № 886); 053 — «Психологічні науки» (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 26.11.2020 р. № 1471)

Журнал індексується
в міжнародних бібліографічних базах
Google Scholar, ResearchBible, Index Copernicus

Журнал підтримує політику відкритого доступу

Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 10 від 30.11.2023 р.)

У журналі публікуються розвідки, присвячені актуальним проблемам педагогіки і психології; результати фахових, теоретичних й експериментальних досліджень психологічної і педагогічної галузей освітянського напрямку наукового знання та методичного забезпечення педагогічного процесу за результатами наукових пошуків.

URL: <https://pedosvita.kubg.edu.ua/index.php/journal>

ISSN 2311-2409 (Print)

ISSN 2412-2009 (Online)

DOI:10.28925/2311-2409.2023.40

FOUNDER

BORYS GRINCHENKO
KYIV UNIVERSITY

Pedagogical Education: Theory and Practice Psychology. Pedagogy

Scientific Journal

№ 40 (2) 2023

July — December

Certificate of State Registration of Printed Mass Media
KV № 19961-9761 PR,
issued by the State Registration Service of Ukraine
28.05.2016
(re-registration)

The year of foundation: 2001
Frequency: semi-annual

Scientific professional publication “**Pedagogical Education: Theory and Practice. Psychology. Pedagogy**” is included in the List of Scientific Professional Publications of Ukraine (Category “B”), in which the results of dissertations for the degree of Doctor of Science and Doctor of Philosophy (PhD) can be published in the following specialties: 011 — “Educational, Pedagogical Sciences”; Preschool Education”; 013 — “Primary Education”; 015 — “Professional Education (by specializations)” (approved by the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 886 dated 02.07.2020); 053 — “Psychological Sciences” (approved by the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 1471 dated 26.11.2020)

The journal is indexed
in international bibliographic databases Google Scholar,
Research Bible, Index Copernicus

The journal supports open access policy

Recommended for publication by the Academic Council
of Borys Grinchenko Kyiv University
(*Rec. No 10 dated 30.11.2023*)

The journal publishes findings on current issues of pedagogy and psychology; results of professional, theoretical and experimental research on psychological and pedagogical branches of educational direction of scientific knowledge and methodical maintenance of pedagogical process, according to the results of scientific researches.

URL: <https://pedosvita.kubg.edu.ua/index.php/journal>

ISSN 2311-2409 (Print)
ISSN 2412-2009 (Online)
DOI:10.28925/2311-2409.2023.40

Chief Editor:

Palamar Svitlana,
PhD in Pedagogical Sciences, Senior Research Fellow
(Ukraine).

Deputy Chief Editor:

Khoruzha Lyudmyla,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ukraine).

Executive Secretary:

Kozyr Margaryta,
PhD in Pedagogical Sciences (Ukraine).

Technical Secretary:

Bylan Olga (Ukraine).

Editorial Board:

Lyapunova Valentina,
Doctor of Pedagogical Sciences (Ukraine);
Zdanevych Larysa,
Doctor of Pedagogical Sciences (Ukraine);
Nezhyva Lyudmyla,
Doctor of Pedagogical Sciences (Ukraine);
Kotenko Olga,
PhD in Pedagogical Sciences (Ukraine);
Kyzenko Vasyl,
PhD in Pedagogical Sciences (Ukraine);
Varchenko-Trotsenko Lilia,
PhD in Pedagogical Sciences (Ukraine);
Wember Victoria,
PhD in Pedagogical Sciences (Ukraine);
Savenkova Iryna,
Doctor of Psychological Sciences (Ukraine);
Skrypnyk Tetyana,
Doctor of Psychological Sciences (Ukraine);
Sergeenkova Oksana,
Doctor of Psychological Sciences (Ukraine);
Lozova Olga,
Doctor of Psychological Sciences (Ukraine).

Foreign members of Editorial Board:

Smyrnova-Trybulska Eugenia,
Doctor Habilitat (Republic of Poland);
Malach Josef,
Doctor of Pedagogical Sciences (Czech Republic);
Papadopoulos Isaak M.,
PhD, Assistant Professor of Pedagogy
and Emergent Literacy,
International Hellenic University, Greece.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ

<i>Братко М.</i> Чинники академічного успіху майбутніх педагогів: інноватика, лідерство	6
<i>Желанова В., Крижановська В.</i> Трансформація діяльності університетських аналітичних центрів у контексті викликів сьогодення	13
<i>Леонтєва І.</i> До проблеми розбудови екосистеми вищої педагогічної освіти	19

РОЗДІЛ II ЄВРОПЕЙСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

<i>Fabbi C., Viunnyk V.</i> Reggio Emilia approach in interaction with young children	26
<i>Torgyik J., Rego H.</i> Experience of inclusive education in Hungary	32

РОЗДІЛ III ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ

<i>Дика Н.</i> Траекторія ефективної комунікації вчителя: особливості професійно-мовленнєвого спілкування	39
<i>Кузнецова Г.</i> Становлення української фонетики та методики її навчання в освітніх закладах	49
<i>Гаращенко Л., Літіченко О., Шинкар Т.</i> Підготовка майбутніх вихователів до педагогічного супроводу ігрової діяльності дітей раннього віку	52
<i>Голота Н., Карнаухова А.</i> Особливості підготовки вихователів до формування просторових орієнтувань дітей раннього віку	59
<i>Козир М., Сад А.</i> Виклики та ризики впровадження інноваційних практик у вищу освіту України	65
<i>Шкляєва Г., Бровата О., Ільченко О.</i> Виховання ціннісного ставлення до Батьківщини у контексті формування соціокультурного світу дитини дошкільного віку	70

РОЗДІЛ IV ПСИХОЛОГІЯ І СОЦІОЛОГІЯ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ НАУКИ

<i>Цюман Т., Рева О.</i> Психологічна культура формування в учнів 5-6 класів особистої гідності, безпеки життя та громадянської позиції	79
<i>Павлюк Р., Повіренна І.</i> Психолого-педагогічний супровід молодших школярів з порушенням мовлення в умовах спеціального закладу освіти	85

РОЗДІЛ V НАУКОВІ РОЗВІДКИ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

<i>Бойченко В.</i> Індивідуальна траекторія професійного вдосконалення педагога: результати наукової розвідки	93
<i>Сіроштан К., Павлюк Р.</i> Особливості просвітницької роботи в територіальній громаді щодо надання логопедичних послуг	101

CONTENTS

CHAPTER I THEORETICAL FUNDAMENTALS OF MODERN PEDAGOGY DEVELOPMENT

<i>Bratko M.</i> Factors of academic success of future teachers: innovation, leadership	6
<i>Zhelanova V., Kryzhanovska V.</i> Transformation of the activities of university analytical centers in the context of today's challenges.	13
<i>Leontieva I.</i> To the problem of building the ecosystem of higher pedagogical education	19

CHAPTER II EUROPEAN SCIENTIFIC STUDIES

<i>Fabbi C., Viunnyk V.</i> Reggio Emilia approach in interaction with young children	26
<i>Torgyik J., Rego H.</i> Experience of inclusive education in Hungary	32

CHAPTER III APPLIED ASPECTS OF PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL SCIENCE

<i>Dyka N.</i> The trajectory of effective teacher communication: features of professional speech communication	39
<i>Kuznetsova H.</i> Formation of Ukrainian phonetics and its teaching methods in educational institutions	49
<i>Harashchenko L., Litichenko O., Shynkar T.</i> Preparation of future educators for pedagogical support of play activities of young children.	52
<i>Golota N., Karnaukhova A.</i> Peculiarities of training educators for the formation of spatial orientations of young children	59
<i>Kozyr M., Sad A.</i> Challenges and risks of implementing innovative practices in higher education of Ukraine	65
<i>Shklyayeva G., Brovata O., Ilchenko O.</i> Education of a valuable attitude to the Motherland in the context of the formation of the socio-cultural world of a preschool child.	70

CHAPTER IV PSYCHOLOGY AND SOCIOLOGY IN THE CONTEXT OF MODERN SCIENCE

<i>Tsyuman T., Reva O.</i> Psychological culture of formation of personal dignity, safety of life and civic position in students of 5-6 grades	79
<i>Pavlyuk R., Povireнна I.</i> Psychological and pedagogical support of younger schoolchildren with speech disorders in the conditions of a special educational institution.	85

CHAPTER V SCIENTIFIC EXPLORATION OF YOUNG SCIENTISTS

<i>Boychenko V.</i> Individual trajectory of professional improvement of a teacher: results of scientific research.	93
<i>Siroshтан K., Pavlyuk R.</i> Peculiarities of educational work in the territorial community regarding the provision of speech therapy services.	101

Гаращенко Л.,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної освіти
Факультету педагогічної освіти,
Київський університет імені Бориса Грінченка
l.harashchenko@kubg.edu.ua

ORCID iD 0000-0002-5957-7256

Літіченко О.,

кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри дошкільної освіти
Факультету педагогічної освіти,
Київський університет імені Бориса Грінченка
o.litichenko@kubg.edu.ua

ORCID iD 0000-0002-7004-3837

Шинкар Т.,

кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри дошкільної освіти
Факультету педагогічної освіти,
Київський університет імені Бориса Грінченка
t.shynkar@kubg.edu.ua

ORCID iD 0000-0002-5957-7256

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ
ДО ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ**

Анотація. *Здоров'язберезувальна компетентність є важливою складовою професіоналізму педагогів закладів дошкільної освіти та необхідною умовою здійснення педагогічного супроводу ігрової діяльності (рухливих ігор та ігрових вправ) дітей раннього віку. Мета дослідження — висвітлення особливостей фахової підготовки майбутніх вихователів до педагогічного супроводу ігрової діяльності дітей раннього віку. Завдання: визначити критерії і показники рівня розвитку оцінки кваліфікаційної компетентності щодо здійснення педагогічного супроводу ігрових вправ; здійснити аналіз змістового та технологічного компонентів фахової підготовки студентів до педагогічного супроводу ігрової діяльності дітей раннього віку. З'ясовано, що студенти мають певні труднощі у здійсненні ігрової діяльності дітей раннього віку (ігрових вправ з розвитку рухів). Зроблені висновки про недостатню результативність фахової підготовки студентів до здійснення освітньої взаємодії з дітьми раннього віку у галузі фізичного виховання. Це обумовило необхідність удосконалення змісту робочої програми курсу «Здоров'язберезувальні технології в дошкільній освіті» для студентів 012 Дошкільна освіта. А також удосконалення змісту і методичного інструментарію проведення навчальних занять, які б відображали єдиний системний підхід до формування професійної компетентності майбутніх вихователів у галузі фізичного виховання дітей раннього віку. Удосконалення змісту програми та навчальних занять, ретельне продумування системи завдань та їх якісне виконання створюють основу для повноцінного оволодіння змістовим компонентом навчальної дисципліни для подальшої професійної діяльності з дітьми раннього віку.*

Ключові слова: *ігрова вправа; ігрова діяльність дітей раннього віку; навчальна діяльність; педагогічний супровід; професійна підготовка; фізичне виховання.*

© Гаращенко Л., Літіченко О., Шинкар Т., 2023

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023

Вступ. Зміни в освітній політиці у сфері дошкільної освіти передбачають оновлення системи професійної підготовки фахівців дошкільної освіти. Розвиток сучасної дошкільної освіти пов'язаний із безперервною динамікою вимог до професійної компетентності вихователя, що актуалізує проблему підвищення якості підготовки фахівців з орієнтацією на самовдосконалення та готовність здійснювати професійну діяльність. Заклад дошкільної освіти має забезпечити всі необхідні комфортні та безпечні умови саме для здорового і щасливого зростання дитини, а також для реалізації самоцінних видів дитячої діяльності. І ці завдання є надскладними, оскільки вимагають від сучасного вихователя бути цікавим для дітей та батьків вихованців, гнучким і мобільним у вирішенні професійних завдань і проблем, здатності усвідомлювати власну відповідальність за здоров'язбереження дитини та до постійного професійного саморозвитку. Для цілісного розвитку дитини раннього віку необхідним є психолого-педагогічний супровід і підтримка дитини, яка здійснюється фахівцями (Гарашенко Л.В., 2022). Однак можемо констатувати, що натеper є певний дефіцит таких фахівців, які можуть професійно взаємодіяти з дітьми саме раннього віку. Це актуалізує проблеми фахової підготовки майбутніх вихователів на сучасному етапі.

Процес підготовки майбутніх вихователів у системі вищої освіти має бути спрямованим на формування узагальнених знань та професійних умінь, відповідати на запити сучасного закладу дошкільної освіти. Одним із завдань професійної підготовки є пошук шляхів розвитку та удосконалення системи фахової підготовки для організації освітньої взаємодії з дітьми раннього віку (Корінна Г., 2019; Рогова Т., 2017; Li, L., 2022). В освітній взаємодії з дітьми раннього віку, зокрема у царині фізичного виховання та здоров'язбереження дітей, чільне місце займає ігровий метод, представлений ігровими вправами та ігровими прийомами (Курок О., 2008; Чаговець А., 2015). Зважаючи на специфіку організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, діяльність студентів стратегічно спрямована на засвоєння умінь організовувати діяльність дітей з урахуванням їх рухового та життєвого досвіду, а на тактичному рівні — на визначення завдань своєї педагогічної діяльності та їх реалізації засобом вирішення професійних завдань.

Мета дослідження полягає у висвітленні особливостей фахової підготовки майбутніх вихователів до педагогічного супроводу ігрової діяльності дітей раннього віку.

Завдання дослідження:

- визначити критерії і показники рівня розвитку оцінки кваліфікаційної компетентності щодо здійснення педагогічного

супроводу рухливої гри (ігрової вправи) з дітьми раннього віку;

- здійснити аналіз змістового та технологічного компонентів фахової підготовки майбутніх вихователів до педагогічного супроводу ігрової діяльності дітей раннього віку у галузі фізичного виховання.

Аналіз сучасних досліджень. Проведений нами аналіз теоретичних джерел з проблеми фахової підготовки майбутніх вихователів до освітньої взаємодії з дітьми раннього і дошкільного віку показав, що дослідники торкаються різних її аспектів. Особливості професійної підготовки студентів в умовах вищої школи та проблеми готовності студентів до професійної діяльності різноаспектно висвітлено у працях А. Аніщук, Г. Беленької, О. Богініч, А. Богуш, І. Дичківської, Л. Козак, Г. Корінної, О. Половіної, Т. Рогової, А. Чаговець та ін. Вагомими для нашої дослідницької роботи є висновки Г. Беленької щодо організації освітнього процесу, в основу якого покладена філософія синергетичного бачення цілісності життя (реалізується через наскрізну інтеграцію змісту навчальних дисциплін) та футуристичної спрямованості (шляхом використання інноваційних технологій та моделювання варіативності освітнього процесу з дітьми на основі вивчення їхніх психологічних особливостей) змісту фахової підготовки (Беленька Г.В., 2021, с.30-35).

Шляхи вдосконалення підготовки вихователів до фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми дошкільного віку визначено та обґрунтовано у наукових доробках О. Богініч, Е. Вільчовського, О. Курка, Н. Левінець, О. Шовкопляс, О. Юрчук. Об'єднувальною позицією у працях цих авторів є те, що фундаментальна роль у процесі фахової підготовки належить готовності майбутніх вихователів впроваджувати оздоровчу парадигму у професійну діяльність (Беленька Г. В., 2009). Ми поділяємо думку О. Богініч, що основним завданням фахової підготовки є не лише оволодіння студентами системою знань, фахових умінь і навичок, а й уміньми їх творчо та оперативно реалізовувати задля забезпечення передумов здоров'язбереження дітей дошкільного віку (Богініч О.Л., 2008). Важливим висновком, що набув подальшого розвитку у нашому дослідженні стало визначення О. Юрчуком структурних компонентів готовності майбутніх вихователів до забезпечення рухового режиму в ЗДО — мотиваційного, когнітивного, практичного (Юрійчук О.І., 2019).

Вклад основного матеріалу дослідження. Джерелом розвитку професійної компетентності майбутніх вихователів є навчальні заняття, під час яких значною мірою відбувається оволодіння студентами навичками та уміньми здійснення професійної діяльності вихователя. Під час вивчення студентами 3 курсу спеціаль-

ності 012 Дошкільна освіта навчальної дисципліни «Здоров'язбережувальні технології в дошкільній освіті» (тема «Фізичне виховання та оздоровлення дітей раннього віку») провели бесіду з метою з'ясування базових знань про ігрову діяльність дітей раннього віку. Студенти мали можливість висловити власну думку, почути умовисновки інших студентів, після чого зробити разом із викладачем певні узагальнення. Студентам пропонували такі питання для обговорення:

1. Чи погоджуєтеся з тим, що фізичне здоров'я дитини раннього віку є однією із першооснов її повноцінного розвитку?
2. Назвіть особливості розвитку дитини раннього віку у руховій сфері.
3. Чому одним із завдань фізичного виховання дітей раннього віку є оволодіння «азбукою рухів»?
4. Чи вважаєте Ви, що проведення з дітьми раннього віку рухливих ігор та ігрових вправ є дієвим засобом формування фізичного здоров'я дітей раннього віку?
5. У чому сутність рухливої гри?
6. Що таке ігрова вправа, чим вона відрізняється від рухливої гри?
7. На вашу думку, доцільно з дітьми раннього віку проводити ігрові вправи чи рухливі ігри?
8. Що формують, розвивають і виховують під час проведення ігрових вправ?

Аналіз відповідей студентів на перше, друге і третє питання засвідчив, що вони визнають важливість формування фізичного здоров'я

дітей раннього віку та мають певні уявлення про особливості розвитку дитини раннього віку у руховій сфері. Під час обговорення цих питань студенти активізували власний навчальний досвід, набутий під час вивчення дошкільної педагогіки, дошкільної психології, інтегрованого курсу «Людинознавство», а також професійний досвід, набутий під час проходження педагогічної практики у групах раннього віку та вивчення змістового модуля «Теоретичні основи освіти дітей дошкільного віку в галузі фізичної культури та здоров'язбереження» вищеназваного курсу.

Під час відповіді студентів на запитання про важливість оволодіння дітьми раннього віку «азбукою рухів» спостерігалися певні труднощі. Студенти володіють недостатньою інформацією щодо формування рухових умінь у дітей раннього віку. Під час колегіального обговорення питання про засоби формування фізичного здоров'я дітей раннього віку, прийшли до висновку що дієвим засобом є рухливі ігри та ігрові вправи. Однак, під час обґрунтування сутності рухливої гри студенти лише частково змогли розкрити її сутність. І так само частково розкрили сутність ігрової вправи. Не вбачають потреби у з'ясуванні відмінних особливостей рухливих гри та ігрової вправи певна частина студентів, оскільки ототожнюють ці поняття.

Наше дослідження потребувало розроблення критеріїв оцінки рівнів сформованості у студентів кваліфікаційної компетентності щодо здійснення педагогічного супроводу рухливої гри (ігрової вправи) з дітьми раннього віку (таблиця 1).

Таблиця 1.

Критерії і показники оцінки сформованості у студентів кваліфікаційної компетентності щодо здійснення педагогічного супроводу рухливої гри (ігрової вправи) з дітьми раннього віку

Критерії	Показники
К. 1. Узагальнені знання оздоровчого спрямування	Знання програмно-нормативних документів з фізичного виховання дітей раннього віку; Знання мети, завдань і засобів фізичного виховання дітей раннього віку; Знання про значення ігрових вправ як методу і засобу формування фізичного здоров'я дітей раннього віку
К.2. Готовність до педагогічного супроводу рухливої гри (ігрової вправи)	Знання теоретичних і методичних основ рухливої гри (ігрової вправи); Уміння проводити з дітьми раннього віку ігрові вправи та оцінювати їх ефективність
К.3. Ціннісне ставлення до педагогічного супроводу рухливої гри (ігрової вправи)	Розуміти власну роль як педагога та відповідальність у реалізації завдань фізичного виховання та оздоровлення дітей раннього віку

Високий рівень розвитку кваліфікаційної компетентності щодо здійснення педагогічного супроводу рухливої гри (ігрової вправи) з дітьми раннього віку засвідчує, що студент інтегрує достатній рівень знань щодо використання ігрових вправ як засобу і методу фізичного виховання

дітей раннього, володіє професійними вміннями і навичками здійснення педагогічного супроводу ігрових вправ дітей раннього віку. Середній рівень вважаємо допустимим рівнем розвитку кваліфікаційної компетентності, оскільки студенти демонструють певні професійні вміння

та навички конструювання змісту ігрових вправ, що дозволяє усвідомлено здійснювати педагогічний супровід ігрової діяльності дітей. Низький рівень розвитку кваліфікаційної компетентності

щодо здійснення педагогічного супроводу рухливої гри (ігрової вправи) з дітьми раннього віку свідчить про те, що студент не готовий до продуктивної діяльності.

Таблиця 2.

Рівні розвитку у студентів кваліфікаційної компетентності щодо здійснення педагогічного супроводу рухливої гри (ігрової вправи) з дітьми раннього віку

Рівні розвитку	Критерії оцінки
Високий	К.1. Знають концептуальні основи сучасних підходів до організації фізичного виховання дітей раннього віку; завдання і засоби фізичного виховання дітей раннього віку; чітке знання можливостей ігрової вправи як методу і засобу фізичного виховання дітей раннього віку К.2. Знають теоретичні і методичні основи ігрової вправи, уміють проводити з дітьми раннього віку К.3. Чітке знання можливостей ігрової вправи для розвитку «азбуки рухів» у дітей раннього віку та формування фізичного здоров'я; розуміння власної відповідальності за цей процес
Середній	К.1. Знають програмно-нормативні документи з фізичного виховання дітей раннього віку; розуміють завдання та мають уявлення про засоби фізичного виховання дітей раннього віку; значення рухливої гри (ігрової вправи) для фізичного розвитку дитини раннього віку К.2. Мають уявлення про теоретичні і методичні основи ігрової вправи, уміють проводити ігрові вправи з дітьми раннього віку, припускаючись певних методичних помилок; не повністю розуміють різницю між рухливою грою та ігровою вправою для дітей раннього віку К.3. Розуміють власну відповідальність за реалізацію завдань фізичного виховання дітей раннього віку
Низький	К.1. Мають поверхові уявлення про програмно-нормативні документи з фізичного виховання дітей раннього віку; не знають завдань та засобів фізичного виховання дітей раннього віку; мають нечітке уявлення про роль ігрових вправ для фізичного здоров'я для дітей раннього віку К.2. Не знають теоретичних і методичних основ ігрової вправи, мають певні труднощі у проведенні ігрових вправ з дітьми раннього віку К.3. Відсутнє розуміння власної відповідальності за реалізацію завдань фізичного виховання дітей раннього віку

На основі результатів дослідницької роботи можемо констатувати, що на момент проведення дослідження рівень сформованості кваліфікаційної компетентності щодо здійснення педагогічного супроводу рухливої гри (ігрової вправи) з дітьми раннього віку виявився середнім (58%) і низьким (25%). Це дало підстави зробити висновок про недостатню результативність професійної підготовки студентів. Отримані результати активізували необхідність удосконалення змістового наповнення теми «Фізичне виховання та оздоровлення дітей раннього віку», акценту на поглибленні вивчення студентами теоретичних та методичних основ проведення ігрових вправ з дітьми другого року життя та рухливих ігор з дітьми третього року життя.

Зміст теми «Завдання фізичного виховання дітей раннього віку» збагатили інформацією про вікові особливості розвитку організму та моторики дітей раннього віку. Під час проведення практичних занять акцентували увагу на необхідності здійснення конкретизації завдань фізичного виховання дітей раннього віку з урахуванням їхніх вікових та психофізіологічних особливостей. Під час аналізу Освітньої програми студенти мають усвідомити власну відповідальність за зміцнення і формування здоров'я дітей раннього віку, розвиток систем і функцій, а також формування захисних властивостей організму, оволодіння «азбукою

рухів», формування потреби в рухах, уміння використовувати для рухової діяльності наявних умов, позитивної «Я-концепції» засобами фізичної культури.

Зміст теми «Особливості застосування засобів фізичного виховання та оздоровлення дітей раннього віку» удосконалили таким чином. Для усвідомлення і розуміння студентами цієї проблеми важливим було обґрунтування використання специфічного засобу фізичного виховання — фізичних вправ, різновидом яких є рухлива гра (ігрова вправа). Для цього варто було ґрунтовніше розглянути відмінність рухливої гри від ігрової вправи, обґрунтувати, чому з дітьми раннього віку доцільно проводити саме ігрові вправи, а не рухливі ігри.

Удосконалюючи зміст теми «Форми організації фізичного виховання та оздоровлення дітей раннього віку», визначили, у яких формах освітньої взаємодії з фізичного виховання упродовж дня доцільно використовувати ігрові вправи на розучування та закріплення основних рухів відповідно до Програми.

Під час семінарських та практичних занять формували у студентів систему узагальнених знань та професійних умінь здійснювати педагогічний супровід ігрової діяльності у галузі фізичного виховання дітей раннього віку. Педагогічний супровід ігрової діяльності у системі фізичного виховання дітей раннього віку включає в себе:

- забезпечення умов для проведення ігрових вправ, спрямованих на формування у дітей раннього віку певних рухових умінь;
- розвиток інтересу до ігрової діяльності;
- забезпечення під час виконання ігрової вправи спілкування дитини з дорослим, радості від виконання спільних дій в ігровій формі;
- підготовку дитини до проведення у подальшому повноцінної рухливої гри, у якій є ролі, сюжет та правила, обов'язкові до виконання.

Отже, педагогічний супровід ігрових вправ дітей раннього віку передбачає взаємодію вихователя і дитини, виконання разом з дитиною рухової дії, або ж стимулювання цю дію виконувати та схвалення дитини.

Відпрацьовували зі студентами важливі аспекти педагогічного супроводу ігрової діяльності дітей раннього віку. На практичних заняттях студенти вправлялися у добірці різних ігрових вправ для проведення під час ранкового прийому дітей, на прогулянці, у вечірні години, під час занять з розвитку рухів, під час самостійної рухової діяльності.

Спільні обговорення студентами таких добірок ігрових вправ підводили студентів до розуміння того, що під час ранкового прийому доцільно використовувати уже знайомі дітям ігрові вправи, з простими видами ходьби. Ігрові вправи з повзанням, підлізанням, лазінням, на рівновагу та ін. варто проводити у груповій кімнаті. Ігрові вправи з м'ячем доцільно проводити на прогулянці. Студенти прийшли до висновку, що ігрові вправи з бігом варто проводити під час прогулянки на майданчику.

Звертали увагу студентів, що пояснення ігрового завдання має бути чітким і зрозумілим, з відповідною інтонацією, що передбачає уміння володіти голосом. Пропонували студентам завдання: обрати ігрову вправу для розучування дітьми конкретного основного руху та записати до неї пояснення. Після колегіального обговорення розроблених пояснень обирали найбільш доцільні. Наводимо пояснення ігрової вправи, які студенти відзначили як найбільш професійне: «*Зараз Назарчик буде переступати (перестрибувати) через струмочок (річечку, калюжу). Йди, не бійся, струмочок неглибокий. Обережно, не поспішай, щоб не замочити ніжки. Зараз ти гарно йдеш (правильно стрибаєш), точно по камінчиках. А тепер зроби ширшим крок, щоб потрапити на берег. Софійко, а ти хочеш перейти через струмочок? Ми із Софійкою зараз разом перейдемо, то й не страшно буде, так?».*

Висновки. Таким чином, у процесі формування і підвищення професійної компетентності педагогів актуальним є удосконалення педагогічного супроводу ігрової діяльності дітей раннього віку у галузі фізичного виховання. Посиленої уваги вимагають удосконалення змісту робочої програми навчальної дисципліни, а також змістового наповнення та методичного інструментарію проведення навчальних занять. Це сприятиме формуванню у студентів професійно значущої мотивації педагогічної діяльності, розвитку активної пізнавальної діяльності, необхідних у роботі з дітьми раннього віку умінь і навичок. Очевидним, на нашу думку, стане усвідомлення студентами необхідності зміни формального ставлення на особистісно орієнтовану взаємодію з дітьми, обумовлену фізіологічними та психологічними потребами дітей цього віку.

ДЖЕРЕЛА:

1. Беленька Г.В. Підготовка вихователів дітей дошкільного віку: вектор євроінтеграції. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка*, 2021. № 35 (1), С.30-35. <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2021.354>
2. Богінч О. Л. Шляхи вдосконалення системи підготовки фахівців дошкільної освіти. *Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку*. 2008. Вип. 1. URL:http://intellectinvest.org.ua/pedagog_editions_emagazine_pedagogical_science_arhiv_pn_n1_2008_st_9/ (дата звернення 15.10.2023)
3. Гаращенко Л.В., Літченко О.Д., Шинкар Т.Ю. Організація освітньої взаємодії з дітьми раннього віку: актуальні проблеми практики. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2022. № 38(2). С. 24-30. <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2022.384>
4. Корінна, Г. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до професійної діяльності в умовах європейського освітнього простору. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, 2019. №16, С. 284–291. <https://doi.org/10.31499/2307-4914.16.2017.163521>
5. Курок О., Шовкопляс О. Особливості підготовки фахівців із фізичного виховання для дошкільних навчальних закладів. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2008. Т. 1. С. 200–203. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fvs_2008_1_59 (дата звернення 15.10.2023)
6. Підготовка вихователя до розвитку особистості дитини в дошкільному віці : монографія / Беленька Г. В., Богінч О. Л., Борисова З. Н. та ін. ; за заг. ред. І. І. Загарницької. — К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. — 310 с.

7. Рогова Т. В. Професійна підготовка студентів у ВНЗ: її ознаки та якість. *Педагогіка та психологія*. 2017. Вип. 56. С. 294-301. <http://orcid.org/0000-0002-0747-0246>
8. Чаговець А. Сучасна професійна підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. Теоретичний аспект. *Обрії*. 2015. № 1. С. 99-102.
9. Юрчук О. І. Педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до здійснення рухового режиму в дошкільних навчальних закладах: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Рівненський держ. гуманітарний ун-т. Рівне, 2019. 21 с.
10. Li, L. Developing a pedagogy of play: Toddlers' conceptual learning in a PlayWorld. *Early Years*, 2022, 42(3), 278-292.

REFERENCES:

1. Bielienska H. Pidhotovka vykhovateliv ditei doshkilnoho viku: vektor yevrointehratsii [Training of educators of preschool children: a vector of European integration]. *Pedahohichna osvita: Teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika*, 2021. № 35 (1), 30–35. <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2021.354> [in Ukrainian].
2. Bohinich O. L. Shliakhy vdoskonalennia systemy pidhotovky fakhivtsiv doshkilnoi osvity [Ways to improve the system of training preschool education specialists]. *Pedahohichna nauka: istoriia, teoriia, praktyka, tendentsii rozvytku*. 2008. Vyp. 1. URL: http://intellectinvest.org.ua/pedagog_editions_emagazine_pedagogical_science_arhiv_pn_n1_2008_st_9/ [in Ukrainian].
3. Harashchenko L.V., Litichenko O.D., Shynkar T.Iu. Orhanizatsiia osvithoi vzaiemodii z ditmy rannoho viku: aktualni problemy praktyky [Organization of educational interaction with young children: actual problems of practice]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika*. 2022. № 38(2). 24-30. <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2022.384> [in Ukrainian].
4. Korinna, H. Pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity do profesiinoi diialnosti v umovakh yevropeiskoho osvithoiho prostoru [Preparation of future preschool education specialists for professional activities in the conditions of the European educational space]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*, 2019. №16, 284–291. <https://doi.org/10.31499/2307-4914.16.2017.163521> [in Ukrainian].
5. Kurok O., Shovkoplias O. Osoblyvosti pidhotovky fakhivtsiv iz fizychnoho vykhovannia dlia doshkilnykh navchalnykh zakladiv [Peculiarities of training specialists in physical education for preschool educational institutions]. *Fizychno vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi*. 2008. T. 1. 200–203. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fvs_2008_1_59 [in Ukrainian].
6. Pidhotovka vykhovateliv do rozvytku osobystosti dytyny v doshkilnomu vitsi [Preparation of the educator for the development of the child's personality in preschool age]: monohrafiia / Bielienska H. V., Bohinich O. L., Borysova Z. N. ta in. ; za zah. red. I. I. Zaharnytskoi. 2009. 310. [in Ukrainian].
7. Rohova T. V. Profesiina pidhotovka studentiv u VNZ: yii oznaky ta yakist [Professional training of students at universities: its features and quality]. *Pedahohika ta psykholohiia*. 2017.56. 294-301. [in Ukrainian].
8. Chahovets A. Suchasna profesiina pidhotovka maibutnikh vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv [Modern professional training of future teachers of preschool educational institutions]. *Teoretychnyi aspekt. Obrii*. 2015. № 1. S. 99-102. [in Ukrainian].
9. Yurchuk O. I. Pedahohichni umovy pidhotovky maibutnikh vykhovateliv do zdiisnennia rukhovoho rezhymu v doshkilnykh navchalnykh zakladakh [Pedagogical conditions for the training of future teachers for the implementation of the motor regime in preschool educational institutions]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04 / Rivnenskyi derzh. humanitarnyi un-t. Rivne, 2019. 21. [in Ukrainian].
10. Li, L. Developing a pedagogy of play: Toddlers' conceptual learning in a PlayWorld. *Early Years*, 2022, 42(3), 278-292. [in English]

Harashchenko L., Litichenko O., Shynkar T.

TRAINING OF FUTURE EDUCATORS FOR PEDAGOGICAL SUPPORT OF PLAY ACTIVITIES OF EARLY AGE CHILDREN

Relevance. *Health-preserving competence is an important component of the professionalism of teachers of preschool education institutions and a necessary condition for the implementation of pedagogical support of early age children's play activities (outdoor games and play exercises).*

The purpose of the study is to highlight the peculiarities of professional training of future educators for pedagogical support of play activities of early age children. **The objectives** are to determine the criteria and development level of qualification competence assessment for pedagogical support implementation of outdoor game, to analyze the content and technological components of students' professional training for pedagogical support of early age children's play activities.

Brief overview of the research results. It was revealed that students have certain difficulties in the implementation of play activities of early age children (play exercises for the movements development). Conclusions were drawn about the insufficient effectiveness of students' professional training for educational interaction with early age children in the field of physical education. This led to the necessity to improve the contents of the work program of the discipline "Health-Preserving Technologies in Preschool Education" for 012 Preschool Education students. As well as to improve the contents and methodological tools for conducting educational classes, that would reflect a unified systematic approach to the formation of professional competence of future educators in the field of physical education of early age children.

Conclusions. Improvement of the content of the program and educational classes, careful consideration of the task system and their quality implementation create the basis for the full mastery of the content component of the discipline for further professional activity with early age children.

Keywords: play exercise; play activity of early age children; educational activity; pedagogical support; professional training; physical education.

Стаття надійшла до редакції 30.10.2023

Прийнято до друку 14.11.2023